Z BLOGU IUSTORIA

„Dopadlo by to stejně.“ Po chybě lékaře to musí dokázat nemocnice, ne pacient

> *Nemocnice přizná pochybení, ale tvrdí, že by pacient o nohu přišel tak jako tak. Nejvyšší soud v červenci 2026 připomněl, že tohle musí dokázat ona. Co z toho plyne.*

TÝM IUSTORIA

5. 11. 2026 · 10 min čtení

Pacient po operaci čeká celé dopoledne na vyšetření, které měl dostat hned. Večer přijde druhá operace, pak komplikace a nakonec trvalý následek. Nemocnice u soudu nepopírá, že se zpozdila. Tvrdí ale, že by to dopadlo stejně: zranění bylo těžké, nemoc pokročilá, šance malá. Když se znalci neshodnou, bývá výsledek pro pacienta krutý. Soud pak řekne, že pacient nedokázal, že rozhodla právě chyba nemocnice, a žalobu zamítne.

Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 24. 7. 2026, sp. zn. 25 Cdo 1330/2025, připomněl, že takhle důkazní břemeno rozložené není. Prokáže-li pacient pochybení, které samo o sobě mohlo jeho újmu způsobit, musí tvrzení „dopadlo by to stejně“ dokázat nemocnice.

Rozhodnutí se týká amputace nohy. Pravidlo, na kterém stojí, se ale uplatní všude tam, kde pacient prokáže pochybení, které samo o sobě mohlo jeho újmu způsobit. Ukážeme, co přesně soud řekl, kde má pravidlo hranice a co udělat jinak, ještě než se nárok uplatní.

O jaký spor šlo

Muž utrpěl v listopadu 2012 při akci pořádané policií vážná zranění, když samovolně vybuchla protitanková střela. Mimo jiné měl přerušenou tepnu pod kolenem. Ještě týž den ho v nemocnici operovali a přerušenou část tepny nahradili žilní náhradou. Hned po operaci byl ale puls na noze sporný.

Druhý den v 9:45 lékař naměřil nízké okysličení končetiny a nařídil ultrazvukové vyšetření tepny. Vyšetření proběhlo až v 15:35 a ukázalo, že tepna je znovu ucpaná. Druhá operace začala v 18:30. Tepnu se podařilo zprůchodnit, ale tkáň už odumírala, přidala se infekce a nohu nakonec amputovali nad kolenem. Muž žaloval nemocnici o víc než 103 milionů Kč: za bolest, ztížení společenského uplatnění, ušlý výdělek, náklady léčení, péči rodiny a nemajetkovou újmu.

Soudy obou stupňů se shodly, že pooperační péče neodpovídala náležitému postupu. Obvodní soud pro Prahu 6 rozhodl mezitímním rozsudkem, že nárok je co do základu dán. Městský soud v Praze ale žalobu zamítl. Znalci se totiž rozcházeli: jeden měl za to, že při včasné reoperaci by noha skoro jistě zůstala zachována, revizní znalecký ústav uvedl, že příčinnou souvislost prokázat nelze. Na odumření tkání se podle něj mohlo podílet i poškození při úrazu a nedokrvení před první operací, které podle odvolacího soudu trvalo zhruba pět hodin. Odvolací soud z toho vyvodil, že pacient neprokázal, že rozhodující příčinou amputace bylo právě pochybení nemocnice.

Co řekl Nejvyšší soud

Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil. Nejdřív zopakoval obecná pravidla. Příčinná souvislost se nepředpokládá, musí se prokázat. Pochybení musí být aspoň jednou z příčin, bez které by k následku nedošlo. A poskytovatel neodpovídá tam, kde by trvalému poškození zdraví nezabránil ani správný postup (bod 11 a 12).

Hned nato ale soud připomněl dvě věci, které pacientům pomáhají. První je, že ve zdravotnických sporech judikatura přijímá i pravděpodobnostně formulované závěry znalce, protože biologické procesy jsou složité, a že „nelze vždy trvat na stoprocentním prokázání příčinné souvislosti“ (bod 12).

Druhá je rozložení důkazního břemene. I ve sporech s nemocnicí platí, že každý prokazuje skutečnosti, ze kterých pro sebe vyvozuje příznivé následky. Z toho soud vyvodil: „Tvrdí-li škůdce, že újma byla zcela nebo zčásti vyvolána okolnostmi, za něž neodpovídá, nebo že onemocnění bylo již natolik rozvinuté, že mu ani správný diagnostický či léčebný postup nemohl zabránit, je povinen tato svá tvrzení prokázat“ (bod 13).

Na konkrétní případ to soud vztáhl takto. Nedokrvení po první operaci trvalo nejméně zhruba deset hodin, tedy déle, než za jakou dobu prokazatelně dochází k nevratnému odumírání nervů, svalů a kůže. Pochybení nemocnice tak samo o sobě mohlo vést k nutnosti amputace. Tvrdí-li nemocnice, že za následek neodpovídá, „je na ní, aby prokázala, že převažující (či jedinou) příčinou vzniku újmy byla jiná okolnost, na kterou žalovaná neměla vliv“ (bod 14). Odvolací soud postupoval opačně, když chtěl po pacientovi, aby dokázal, že chyba nemocnice byla jedinou nebo převažující příčinou (bod 15).

Nejvyšší soud v závěru odkázal i na nález Ústavního soudu ze dne 13. 11. 2024, sp. zn. III. ÚS 176/24 (bod 19). Ústavní soud v něm vytkl soudům, že se ptaly špatně. Neměly zkoumat, zda by se pacient při správné péči úplně uzdravil, ale „v jakém zdravotním stavu mohl původní žalobce být, pokud by jeho léčba byla zahájena správně a včas“ (bod 36 nálezu).

Nejde o obrat v judikatuře: Nejvyšší soud říká, že odvolací soud se odchýlil od judikatury Nejvyššího i Ústavního soudu (bod 6 a 15). Rozsudek navíc není publikován ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, vydal ho jeden senát. A spor ještě neskončil. Městský soud teď musí rozhodnout znovu a nemocnice dostane příležitost alternativní příčinu prokázat (bod 19). Věc se přitom vede od roku 2014. Kvůli datu úrazu ji soudy posuzovaly podle starého občanského zákoníku z roku 1964, pravidlo o důkazním břemeni ale nestojí na jeho znění. Nejvyšší soud ho odvodil z obecného rozložení důkazního břemene v civilním sporu (bod 13) a uvedl, že pro medicínské spory neplatí zvláštní pojetí příčinné souvislosti (bod 11).

Co musí prokázat pacient a co nemocnice

Rozhodnutí neobrací důkazní břemeno celé. Pacient musí dál prokázat tři věci. Za prvé pochybení: pacient má právo na zdravotní služby na náležité odborné úrovni (§ 28 odst. 2 zákona o zdravotních službách), tedy podle pravidel vědy a uznávaných medicínských postupů (§ 4 odst. 5), a poskytovatel je povinen je tak poskytovat (§ 45 odst. 1). Za druhé újmu na zdraví. Za třetí, že pochybení bylo samo o sobě způsobilé tuto újmu přivodit. Teprve potom je řada na nemocnici.

Pravidlo z rozsudku 25 Cdo 1330/2025 nezačne fungovat samo. Nemocnice musí dokazovat, že by to dopadlo stejně, až když pacient prokáže pochybení a to, že mohlo jeho újmu samo způsobit. Bez zdravotnické dokumentace a odborného posouzení se k tomu pacient nedostane. Žaloba postavená jen na tom, že „něco bylo špatně“, padne dřív, než se otázka důkazního břemene vůbec otevře.
Nemocnice pak neodpovídá za tu část následků, kterou by způsobil samotný úraz nebo nemoc. I to, že část následků jde na vrub úrazu nebo nemoci, ale musí prokázat nemocnice (bod 13). Soud musí rozlišit, jaké následky jsou spojeny s pochybením a jaké s původní událostí (bod 12). V praxi to znamená, že i úspěšný pacient nemusí dostat náhradu za všechno, co ho potkalo, ale za to, o co ho připravila chyba.

A co když se příčinnou souvislost se zdravotním následkem prokázat nepodaří vůbec? I pak může mít pacient nárok. Péče, která neodpovídá náležité odborné úrovni a sníží jeho šanci na přežití nebo uzdravení, může sama představovat zásah do jeho osobnostních práv (nález III. ÚS 176/24, bod 34). Podle dnešního občanského zákoníku se takový zásah odčiňuje přiměřeným zadostiučiněním podle § 2951 odst. 2 (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2022, sp. zn. 25 Cdo 3332/2020). Jde o jiný nárok než náhrada za poškození zdraví. V žalobě se musí výslovně tvrdit a pozůstalým po pacientovi nenáleží. Samotná ztráta šance ale důkaz příčinné souvislosti s poškozením zdraví nenahradí; to Nejvyšší soud v témž rozsudku odmítl s odkazem na rozsudek svého velkého senátu.

Co udělat jinak

Vyžádejte si kopii dokumentace hned. Pacient si může dokumentaci prohlédnout a pořídit z ní kopie (§ 65 odst. 1 zákona o zdravotních službách). Pokud si kopii nepořídí sám na místě, poskytovatel ji pořídí do 30 dnů od žádosti (§ 66 odst. 1) a za první kopii nesmí chtít úhradu (§ 66 odst. 3). Chtějte všechno, včetně ošetřovatelských záznamů a záznamů o vyšetřeních. V popsaném sporu rozhodovaly hodiny a minuty zapsané v dokumentaci.

Sepište si vlastní časovou osu. Kdy jste hlásili bolest, kdo přišel, co vám řekl, kdo byl u toho. Vzpomínky blízkých slábnou rychle a dokumentace zachycuje jen to, co do ní někdo zapsal.

Zvažte stížnost. Podává se poskytovateli, který ji musí vyřídit do 30 dnů, s možností odůvodněného prodloužení o dalších 30 dnů (§ 93 odst. 1 a 3). S vyřízením nesouhlasíte? Do 60 dnů od doručení můžete podat stížnost příslušnému správnímu orgánu (§ 93 odst. 2), u většiny poskytovatelů krajskému úřadu (§ 15 odst. 1). Ten ustaví nezávislého odborníka, pokud stížnost namítá nesprávný postup nebo ublížení na zdraví a není zjevně nedůvodná (§ 94 odst. 3). Nezávislá odborná komise, je-li ustavena, v zápisu uvede, zda byl dodržen náležitý odborný postup, a pokud ne, také to, zda je dána příčinná souvislost s újmou, dovolí-li to zjištěné skutečnosti (§ 95 odst. 5). Pacient tak může získat odborný názor ještě před soudem. Nevyřídí-li poskytovatel stížnost včas, lze se na správní orgán obrátit rovnou (§ 93 odst. 2). Počítejte ale s časem: s nezávislým odborníkem má správní orgán na vyřízení 90 dnů, s komisí 120 dnů a obě lhůty může prodloužit o dalších 60 dnů (§ 94 odst. 1). Stížnostní řízení není řízením o nároku na náhradu, takže promlčecí lhůtu nezastaví. Lhůta přestane běžet, když nárok uplatníte u soudu (§ 648 občanského zákoníku), nebo když se s poskytovatelem či jeho pojišťovnou dohodnete, že o nároku budete jednat mimosoudně. Pak neběží, dokud jedna ze stran výslovně neodmítne v jednání pokračovat (§ 647). Zákon pro takovou dohodu písemnou formu nepředepisuje, kvůli důkazu si ji ale nechte potvrdit e-mailem nebo dopisem. Závěr odborníka nebo komise je pro soud jedním z důkazů, které hodnotí podle své úvahy (§ 132 občanského soudního řádu).

Ptejte se znalce správně. Otázka nezní, zda byste se při správné péči úplně uzdravili. Zní, v jakém stavu byste byli, kdyby léčba proběhla správně a včas, a zda pochybení samo mohlo újmu způsobit. Tvrdí-li nemocnice jinou příčinu, je na ní, aby ji prokázala.

Hlídejte promlčení. Nárok se promlčí za tři roky od chvíle, kdy jste věděli nebo měli a mohli vědět o újmě a o tom, kdo za ni odpovídá (§ 619 odst. 2, § 620 odst. 1 a § 629 odst. 1 občanského zákoníku). Desetiletá objektivní lhůta se u újmy na zdraví nepoužije (§ 636 odst. 3). Kdy přesně lhůta začíná, rozebíráme v průvodci Promlčení náhrady škody.

Nárok uplatňujte vůči poskytovateli. Ten musí být pojištěn pro případ odpovědnosti za újmu způsobenou v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb (§ 45 odst. 2 písm. m) zákona o zdravotních službách). Přímé právo na plnění proti jeho pojišťovně ale poškozený má, jen stanoví-li to zákon nebo pojistná smlouva (§ 2861 odst. 2 občanského zákoníku), proto se nárok uplatňuje a žaluje proti poskytovateli. Pojišťovna stojí v pozadí; v popsaném sporu vstoupila do řízení jako vedlejší účastnice na straně nemocnice.

Nemocnice tvrdí, že by to dopadlo stejně? Dokázat to musí ona. Vaší prací je prokázat pochybení a to, že mohlo újmu samo způsobit, a pak umět zpochybnit důkazy, kterými nemocnice jinou příčinu dokládá.
Žádost o kopii dokumentace podejte písemně a hned. První kopie je zdarma a poskytovatel ji musí pořídit do 30 dnů.
Než zadáte znalecký posudek, sepište otázky podle nálezu III. ÚS 176/24: v jakém stavu by pacient byl při správné a včasné léčbě, ne zda by se úplně uzdravil.

Kolik a pro koho

Při ublížení na zdraví se odčiňuje bolest a další nemajetková újma, a pokud vznikla překážka lepší budoucnosti, i ztížení společenského uplatnění (§ 2958 občanského zákoníku). Vedle toho se hradí náklady spojené s péčí o zdraví a ztráta na výdělku během pracovní neschopnosti i po ní (§ 2960, § 2962 a § 2963). Jak se bolestné a ztížení společenského uplatnění počítají podle Metodiky Nejvyššího soudu, vysvětluje průvodce Ublížení na zdraví.

Pokud pacient zemřel nebo utrpěl zvlášť závažné ublížení na zdraví, mají vlastní nárok na náhradu duševních útrap i manžel, rodiče, děti a další osoby blízké (§ 2959 občanského zákoníku). O tom, z jakého základu soudy vycházejí, píšeme v průvodci Pozůstalí. I v jejich sporu se řeší tatáž otázka: zda pochybení mohlo smrt nebo poškození zdraví způsobit a kdo prokazuje, že by k nim došlo i bez něj.

Přehled

Otázka	Odpověď	Ustanovení
Co musí prokázat pacient	Pochybení, újmu a to, že pochybení mohlo újmu samo způsobit	§ 4 odst. 5, § 45 odst. 1 zákona o zdravotních službách; 25 Cdo 1330/2025, bod 14
Kdo prokazuje, že by to dopadlo stejně	Nemocnice	25 Cdo 1330/2025, bod 13 a 14
Musí být souvislost jistá na sto procent	Ne vždy; přijatelný je i pravděpodobnostní závěr znalce	25 Cdo 1330/2025, bod 12
Na co se ptát znalce	V jakém stavu by pacient byl při správné a včasné léčbě	III. ÚS 176/24, bod 36
Kopie dokumentace	Do 30 dnů, první kopie zdarma	§ 65 odst. 1, § 66 odst. 1 a 3 zákona o zdravotních službách
Stížnost	Poskytovateli, pak do 60 dnů správnímu orgánu; promlčení nezastaví	§ 93 a § 94 zákona o zdravotních službách; § 647 a § 648 občanského zákoníku
Promlčení	Tři roky od vědomosti o újmě a odpovědné osobě; bez desetileté objektivní lhůty	§ 619, § 620, § 629, § 636 odst. 3 občanského zákoníku

Nemocnice přiznává zpoždění, ale tvrdí, že by to dopadlo stejně? Projdeme s vámi dokumentaci, sestavíme otázky pro znalce a spočítáme, co lze požadovat a do kdy. Nároky na náhradu újmy na zdraví vedeme v rámci specializace na soudní spory. Napište nám.

Závěr

Rozsudek 25 Cdo 1330/2025 nepřináší nové pravidlo. Připomíná ale to, které se v praxi ztrácí: nejistotu, kterou do sporu vnese nemocnice svou vlastní alternativní příčinou, nemá nést pacient. Kdo prokáže chybu a to, že mohla jeho újmu sama o sobě způsobit, nemusí už vyvracet každou jinou možnost.

Spory o chybu při léčbě se tím nezkracují ani nezlevňují. Rozhoduje dál dokumentace, dobře položené otázky znalci a dodržené lhůty.

Prameny

- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 619, § 620, § 629, § 636, § 647, § 648, § 2861, § 2951, § 2958, § 2959, § 2960, § 2962 a § 2963 (znění účinné k 6. 11. 2026).

- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, § 132.
- Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, § 4 odst. 5, § 15 odst. 1, § 28 odst. 2, § 45, § 65, § 66 a § 93 až § 95 (znění účinné k 6. 11. 2026).
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013, § 420 (podle něj se posuzoval popsaný spor).
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 7. 2026, sp. zn. 25 Cdo 1330/2025.
- Nález Ústavního soudu ze dne 13. 11. 2024, sp. zn. III. ÚS 176/24.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2022, sp. zn. 25 Cdo 3332/2020.

Tento článek má informativní charakter a nepředstavuje právní poradenství. Vychází z právního stavu ke dni publikace; zda pochybení při léčbě způsobilo konkrétní újmu, vždy posuzuje soud na základě dokumentace a znaleckého posudku v dané věci.

„Dopadlo by to stejně.“ Po chybě lékaře to musí dokázat nemocnice, ne pacient

Tým IUSTORIA · Publikováno 5. 11. 2026

https://www.iustoria.cz/blog/chyba-lekare-dopadlo-by-to-stejne/

Text je dílem chráněným autorským právem. Sdílení celého dokumentu bez úprav je vítáno; přebírání částí do jiných textů jen s uvedením zdroje. © IUSTORIA, advokátní kancelář, s.r.o.